

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A Hódohivatalban átvéve.
Egész évre 10 kor.
Nagyedévre 5 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Nagyedévre 5 "
Háza postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Nagyedévre 5 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelent minden nap, a hétfő és
Dohány utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 202. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 szept. 5.

Magyar Önkéntes Vadászcsapat.

A harc téren már kiváló eredménnyel működött és önzelen hazafias célra megalkult Magyar Önkéntes Vadászcsapat Bizottság a következő felhívást boesátotta ki:

Hazafias riadó.

A magyar szent birodalom határain 1000 éves honunk megsemmisítésére orvul támadó rabló oláh kozák hordák törtek be, a kincses erdélyi bérceket, Magyarország fellegvárát ejtve hatalmukba! Minden fegyverfogható ifjunak és öregnek 14—70 éves korig önként hadba kell vonulnia, Istennel saját erőnkben bizva, a „Haza és király” megoltalmazására, ellenségeink legyőzésére! Magyar ifjusági vadászszázalókat alakítva, 300 ezren is talpraállunk birodalmunk határának őrzése és a betörő ellenség megsemmisítésére. A jelentkezett 16—18 éves koru ifjak és 50—60 éves férfiakból folyó évi szeptember hó 10 én délután 4 órakor Budapesten (Pest vármegye dísztermében) alakul meg az erdélyi harctörre induló táborig magyar önkéntes vadászszázalój önálló különítménye.

Az önkéntes népfelkelő vadászszázaló-
aljak felállításának és szervezésének határoz-
mányai:

I. Erdély védelmére: 90 önálló helyi vadászszázalój alakítatik, 14—70 éves koru, fegyveres szolgálatra alkalmas hadi-önkényesekből, honvédelmi kormány által felszerelve és megfelelő gépfegyver, műszaki, hófutár és egészségügyi osztagokkal kiegészítve.

II. Beosztás és kiképzés: A táborig századok 14 heti kiképzés után önállóan a harc téren alkalmaztatnak, a tartalék és őrszázadok a kiegészítő parancsnokságok székhelyein helyőrségi szolgálatot teljesítenek a háború idején.

III. Bevonulási előnyök: Az önkéntes népfelkelő vadászok pótzászlóaljaikhoz október 1 én bevonulnak és a tanulóifjak 3 ik középiskola bevégezése után mint egy-évi önkéntes és hadapród növendékjelöltek előnyöket élveznek.

Jelentkezések sorozására naponként délután 3—6 óráig a bizottságnál (Budapest, I., Bertalan-utca 22. szám II. em. 5.)

A „Magyar Önkéntes Vadászcsapat Bizottsága.”

A brassói szetreászka.

Torkára forrasztjuk a betörő oláhoknak a brassói szetreászkat, melyet ügyefogyott, szőszegő királyának kiáltott, mikor hordái mögött Erdélybe besurrant.

A németek és bolgárok átlépték a bolgároktól elrabolt Dobrudzsa határát s visszaverték az oláh határvédő csapatokat. Ott támadják meg az árulókat, ahol legérzékenyebb a védővonaluk.

A másik örvendetes tény, hogy a Zeppelinek tüzet vittek Bukarestbe.

Ez csak a kezdet; a folytatás jön. A mi csapataink egyre erősöd-

nek, védelmi és támadási rendszerünk kibontakozik s Erdély nem-sokára ismét magyar diadalénektől hangos — temetője lesz a betört balkáni hordáknak.

Egy menekült székely mon-
dotta:

— Ha visszamegyek a falumba, még az oláh katonák holttesteit is kihordom az ország határára s át-hajítom Romániába. Még a testük se rontsa a magyar földet!

Lesz még jajgatás a brassói szetreászkaiból! Mennek a honvédek, a németek, a bolgárok, a Zeppelinek!

Előcsatározás az oláhokkal.

Hiábavaló orosz támadások.

Keleti harctör. Budapest, szeptember 4. (Hivatalos.) Románia elleni harc vonal. Előcsapat csatározás, tüzéségi tűz. A helyzet különben változatlan.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharc vonala. Az oroszok éjjel-nappal folytatják erőlködésüket, hogy a szövetségesek kárpáti ellenállását megtörjék. Számos ponton elkeseredett harcok támadtak. Az ellenség támadásait tűz, szurony és kézigránát harccal vertük vissza. Az oroszoknak Fundul Moldovától délnyugatra és a Tatar-szoros vidékén elért helyi előnyeiket ellentámadásokkal nagyobbára tönkretettük. Az ellenség nagy veszteségeket szenvedett. Az ellenségnek Brezanytól délkeletre folytatott veszteségteljes támadásai sem jártak sikerrel. Egy kis árokrészert a harc még folyik.

Lipót vajor herceg vasértábornagy hadseregharc vonala. Az ellenség Zborovtól északra, továbbá Wolhyniában Swiniuchy és Szelwow közt számtalan nagy tömeg felhasználásával intézett támadásai ismétellen meghiusultak.

Olasz harctör. Budapest, szeptember 4. (Hivatalos.) Semmi különös esemény.

Visszavert támadások Valonánál.

Délkeleti harctör. Budapest, szeptember 4. (Hivatalos.) Vlorától (Valona) délre az olaszok előnyomulását tökéletesen visszavertük. Az ellenség kénytelen volt a Vojusa balpartjára visszavonulni. Valamennyi állásunk újra birtokunkban van.
Hófer.

Nagyváradot dicsérik a budapesti lapok.

A tisztviselők bevonása. — Cserkészfiúk. — Zsarolók. — Menekülők kizaklatása. — Névtelen hősek.

Vasárnap éjjel a menekülteket élelmező állomás rendkívül erős munkát végzett. Ez éjjel 8 vonat érkezett be, szomjas és éhező utasokkal. Segesváriak voltak tulnyomó számmal. Főképp a gyermekek ellátását tartották szem előtt az állomás emberei s egynéhány gyermeket a városi hivatalnok kisasszonyok meg is fürösztettek a nyugvóállomáson, ahol a Vörös-Keresztes ápolónők önként inspekciót tartanak a menekültek részére is.

Nagy akadállyal találkozott az állomás vezetősége hőtőn, amikor is a város ernyedtetlen szorgalmu, igazán szolgálatkészt tisztviselőit berendelték hivatalaikba. A gyakorlott személyzetet hirtelen verbuvált fiatalemberek és leányok nem képesek pótolni, amiről a polgármester is meggyőződhetett, aki hétfőn meglátogatta az állomást. A polgármesterné egész nap kint időzött s a vonatok befutása után maga is részt vett az eltikkadt, szegény menekülők felüdítésében s vigasztalásában.

A Weinpolter Mancsi és Gizi által kezdeményezett gyermek-táplálás iskolát osnált. Vasárnap és tegnap volt már gyümölcs, szőlő, szilva, kávé, szokolat-készlet elegendő. Novomeszky Imréné 500 darab brioche-t küldött ki a gyermekek részére. A friss, izletes sütemény jól esett nekik.

Hogy a bevont városi tisztviselőket pótolják, tegnap Mikussay József vezetésével 25 főnyi cserkészcsapat vonult ki a telepre. Nagy részét polgári, kereskedelmi s realiskolai fiúk, akik este 8 kor kezdtek meg emberbaráti hivatásukat.

A beszállásolási bizottság azt a javaslatot terjesztette a polgármester elé, eszközje ki, hogy a villamos a menekülteket ingyen szállítsa be a városba. A polgármester még nem határozott e kérdésben.

Az összes budapesti lapok jelzik, hogy Nagyvárad az első állomás, ahol emberi szeretettel és a magyar szív jótékonyágával fogadják a menekülteket. Az *Est* például ezt írja, egyben megróva a vasuti állomás kapzsi személyzetét:

Égészen Nagyváradig ninesen egyetlen állomás sem, a hol törődne valaki az órákon át utazó, időnként pedig egy-egy mellékvágányra tolt és félnapokat veszteglő vonatok szerencsétlen utasaival. Nagyvárad az első állomás, a hol a részvét és a kötelesség jótékonyág érzése megnyilatkozik. Sajnos, itt is kis mértékben, azok, a kik már nem vehették, vagy nem akarják igénybe venni a részvét adományait, még kegyetlenebb csatákat kénytelenek vívni az itteni állomási vendéglő példátlanul lelketlen személyzetével. Ahhoz az ajtóhoz, a melyen át a kiszolgáló személyzet közlekedik, szuronyos katonát állítottak, a ki az eltikkadt és egy korty italért, vagy egy falat enni valóért dult arecal törődjő utasokat távoltartja. Benn a sötétben két kisasszony áll, tétlenül nézve a rimánkodó asszonyokat, a kik karjukon lévő gyermekeiknek enni és inni kérnek.

A pincérek, a kik, igaz hogy a mióta a menekülés megkezdődött, hihetetlenül sokat dolgoztak, csak hosszas diplomáciai tárgyalások után vehetők rá, hogy valami meleg

ételt adjanak, s ha szerencsése van az utasnak, esetleg egy üveg ásványvízhez is hozzájuthat. Az asztalokon sehol egy üveg ivóvíz nines, hogy legalább a szomjuságukat olthatnák az utasok és a mikor hosszas vitatkozás után hozzájuthat az ember, le kell mondania róla, hogy a gyermekeknek és anyáiknak jusson.

Az étteremben a pincérek elsősorban a katonatiszteket szolgálják ki.

Most megjelenik egy hosszú kenyér és adagolni kezdik. A kenyérvágás körül széles embergyűrű képződik. Legalább kenyéret akarnak a még beláthatatlan ut előtt álló menekültek. Egy darab ragacsos agyagért, a mely semmivel sem nagyobb, mint a négyzögletes formára vágott tortaszélet, tíz fillért kérnek. Ezt már nem lehetett túrni és a tízfilleres kenyérral felkerestük a pályaudvari rendőrt, a kinél feljelentést tettünk a vendéglő ellen árdrágításért. Hosszas munka után szerencsésen hozzájuthattunk egy kis üveg margitszigeti vízhez, a melynek az ára 80 fillér.

Mint nekünk jelentik, e leírás nem ment a tulzástól s nem számol a háborus viszonyokkal, amelyek olyan méreteket öltöttek nyers anyagban, husneműben és cukorban, hogy egyik kitűnően vezetett s jónevű fürdőnk kénytelen korábban, szeptember 20 án bezárni az üzemet, mert az anyag beszerzése bármi áron is lehetetlen, a vendég kávé és a személyzet óriási kiadást okoz. Hasonló az állapot az állomáson, ahol egyetlen a kivétel: sok a vendég, de ebben nines köszönet.

Itt említjük meg, hogy a menekültek ellátásában Diósi Mihály kezdet óta részt vett s Szentléleky Mészáros Kálmán városi tisztviselő is állandóan buzgólkodott.

Vasárnap éjjel nagyobb menekült szállítmányt vártak. A két hatalmas üstben párolgott a pompás gulyás. Egy tojás főzében százával főtt a tojás. Minden elfogyott. Hajnal felé pedig újabb menekült vonatot jelentek. Ekkor Szentléleky Kálmán maga állt az üsthöz s főzte meg a gulyást, mert már a főzőnők mind elmentek. A gulyás jól sikerült. A menekülők kielégítve utaztak el.

A menekülteket egyes kofák megszarolták. Egyik a szilva literjét 80 fillérért adta. A szolgálatot teljesítő rendőrvezető észrevette az esetet s bejelentette. Szigoruan megbüntetik.

Biró József rendőrfogalmazóhoz az a jelentés érkezett, hogy Sz. Bálintné, Pál utca 1. számú háztulajdonosnő egy üresen álló másik házából a hatóságilag betelepített menekülteket kizaklatja, rájuk kiabál s kiutasítást emleget. Férfiak is voltak velük, de ezek katonák, akik zokon voltak, hogy így bánnak feleségeikkel Nagyváradon. Bármint is tanácsolták nekik, hogy a szeretetlen fenyegetésekre ne hallgassanak, az udvarra költöztek s így szóltak:

— Elmegyünk innen, ha magyar asszony minket szidalmaz. Pedig nem lakik más itt senki.

Biró József felhívatta e különös asszonyt s hazafiasságtól égő beszédet tartott hozzá. Főlemlítette a kötelességet, az ember szeretetet és a magyarság őszentartását, lelkére beszélt neki s így sikerült a meg-

győrti menekülteknek a lakást, amely különben rendőrségileg lakhatatlannak van ki- mondva, megtartani számukra.

Az erdélyi menekültekért kifejtett áldozatkészségnek vannak nagy, igen nagy számmal

névtelen hősei

is. Nevük nem fog egyik lapba sem belekerülni, mert csöndesen, zaj és feltűnés nélkül adakoznak. Az éhezőknek ételt adnak, a szomjazóknak italt adnak, erdélyi testvéreinknek munkát és családi otthon adnak, a szomorúakat vigasztalják — mint a hogy Jézus tanította az embereket az irgalmasság testi és lelki eselekedeteire. És ugyancsak Jézus tanítását követik: „Ne tudja jobb kezed, mit eselekszik a bal.” De tudják, hogy tetteik fel vannak jegyezve az örök könyvben s tudják az Üdvözítő szavait: „A mit a legkisebbel tesztek ezek közül, azt velem teszitek.”

Nyissuk meg minél többen hajlékunkat, adjuk oda terített asztalunkat, tárjuk ki szívünket a betörő hordák elöl menekülő testvéreink előtt! Bizony nem lesz elfeledve egy falat kenyér, egy meleg zug, egy vigasztaló szó sem, melyet a szeretet ad.

Minden adományt, névtelenül is, készséggel közvetít szerkesztőségünk.

A menekültek fogadására alakult élelmezési bizottság ma délután 5 órakor tartja első értekezletét a városházán a főjegyző hivatalos helyiségében dr. Fráter Imre törzsorvos elnöke alatt.

Felkérítettük a következők közlésére:

Felhívás Erdély menekültjeihez!

Az Országos Központi Hitelszövetkezet, ugyszinte a szász Raiffeisen szövetkezet kötelekébe tartozó tagokat, szívesen támogatja erkölcsileg és lehetőleg anyagilag is, az O. K. H. nagyváradai képviselősege (Rákóczi-ut 18-a.), valamint az O. K. H. helybeli szerve, a Nagyváradai Ipartestületi Hitelszövetkezet (Mezey Mihály utca 4)

Menekült leányok foglalkoztatása

Az orvul ránk tört oláh hadsereg elől menekült erdélyrészi lakosság között sok intelligens család gyermeke érkezett városunkba, kik között számtalan kereskedelmi tanfolyamot végzett részben gyors- és gépírást tudó intelligens lányok is vannak. Ezek a menekült lányok ipari és kereskedelmi vállalatoknál elhelyezést keresnek. A segítség jelen esetben nemcsak hazafiúi kötelesség, hanem tekintve a menekülők helyzetét — mindnyájunk feladata odahatni, hogy a mennyiben lehetséges, a munkaképes elemek a társadalom és állam külön megterhelése nélkül elhelyezkedhessenek és a nekik megfelelő tisztességes munkával magukat fenntarthassák. Ugyanezért azzal a kéréssel fordulunk kerületünk, de különösen székhelyünk iparos és kereskedő közönségéhez, hogy amennyiben a menekültek közül valakit alkalmazhatnának, ezen szándékukat Nagyvárad város iparügyosztályánál sürgősen bejelenteni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1916. szeptember hó 4. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk. kamarai elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

A városi segítő-bizottság

Élelmezési osztályának vezetősége ezúton kéri fel az osztály tagjait, valamint a törvényhatóság azon tagjait, akik a közéletmezést ellenőrzik, hogy ma, azaz kedden d. u. 5 órakor a városháza bizottsági termében tartandó értekezleten megjelenni szíveskedjenek.

Véres harcok nyugaton.

Berlin, szept. 4. A nagyhadviszállás jelenti:

Nyugati harctér.

A Somme területén tegnap reggel megkezdett angol-francia támadások nagy kiterjedésben elkezdődtek csatára vezettek. A Sommetől északra ez a csata a Beaumontól a Sommeig terjedő közel 80 kilométeres széles arcvonalon játszódott le. Dacára az Ancre mindkét oldalán és különösen Triepval és a Posiertől északra fekvő terület ellen intézett gyakran megismételt francia rohamoknak a Stein és Marschal báró vezetése alatt harcoló derék csapataink megtartották állásaikat gyors ellentámadással visszafoglalták Moncette majorságot, Posiertől északnyugatra átmenetileg elvesztett területet és az ellenségnek nagyon súlyos veszteséget okoztak. Tovább keletre erős tüze-
rűnk az ellenséget rohamállásaiban lefogta. Csak éjjel sikerült neki a Fouraux erdőnél előretörni, de visszavertük.

Minden eddigi lövészpararlást felülmúló előkészítő tüzelés után Kritcki és a Somme között fellángolt a harc és a késő éjjeli órákig dühöngött. Kirbaech és Fusbender tábornokok csapatai a teljesen szétlőtt első állásba benyomult ellenséggel szemben minden talpalatnyi földet hősiellenállással védelmezték és a rohamot a második védelmi vonalban megállították. Lepnet-Guilemont az ellenség kezén van. A Sommetől délre fekvő szakasz kivételével sikerült tüze-
rűnknek a francia támadások keresztülvitelét megghusítani. A Barleuxnál támadást kezdő erőket véresen visszavertük. A Maastól jobbra a franciáknak a Thiaumont és Fleuri-erőd ellen megkísérelt támadásai sikertelenek maradtak.

A Souville szakadéknak a francia állásnak egy a mi vonalunkba beszakadó szögletét gondos előkészítés után az ellenségtől megtisztítottuk. 11 tisztet, 400 főnyi légénységet elfogtunk és többszöri ellenséges támadásokat visszavertünk.

Megghusult orosz támadások.

Keleti harctér.

Lipét bujor herceg vezértábornagy hadcsapata Az oroszoknak Lucktól nyugatra és délnyugatra tegnap megismételt erőlködéseit teljes kudarcral vézódtek. Zborcwtól északra csapataink visszacszerzett területet ismételt erős orosz támadások ellen megtartották.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala. Brzezanytól keletre és délkeletre áll a harc. Az oroszoknak helyenkint elért eredményeit ellentámadással lényegökben tőlük ismét elragadtuk, egyes árkok megtisztítása folyamatban van. A Kárpátokban Zielonától délre ütközet folyik. Zabetól délnyugatra a Magurasszakaszon és Dornawatrától északra orosz támadások megghusultak.

Német—bolgár haderő előngomulása.

Balkáni harctér.

Német—bolgár haderők a Duna Feketeten-ger között sikeresen harcolva előbbre nyo-

multak. Kozmarnál, Dobricstól északnyugatra bolgár lovasság rendetlen visszavonulásra kényszerített román gyalogságot. Tíz tisztet,

több mint hétszáz embert elfogott. Macedon harenalon helyzet változatlan. Ludendorf, első főszállásmester.

Tisza nyilatkozata

a második védelmi vonalról.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Gróf Tisza miniszterelnök a nemzeti munkapárti körben tett tegnap esti nyilatkozatáról temesvári lapokban némely árnyalatokban a való tényállásnak meg nem felelő közlemények jelentek meg, melyek félreértésre és nyugtalansággeltetésre alkalmasak, ezért helyreigazítás képen közöljük Tiszának a munkapárti körben tett nyilatkozatát.

Azon kérdésre, hogy miért nem válaszolt a főrendiházban gróf Széchényi Aladár azon megjegyzésére, mely szerint második védelmi vonalunk a Tisza? A miniszterelnök azt válaszolta:

„Azért nem válaszoltam gróf Széchényi Aladárnak ezen megjegyzésére, mert egy pillanatig sem hittem, hogy maga Széchényi Aladár gróf is komoly alapot tulajdonitana ennek a híresztelésének.”

A miniszterelnök ezen kijelentése teljes megnyugvást keltett. (Min. eln. sajtóosztály.)

Orsova kezünkben van.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Orsováról jelentik: *Asok a hírek, amelyek szerint Orsova román kézen van, nem felelnek meg a valóságnak. Orsova ma is kezünkben van.*

Románia már nem bizik.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Román katonai szakértők most már hivatalosan is konstataják, hogy a magyar-osztrák csapatok visszavonulása korántsem dönti el a román helyzetet. A magyar csapatok visszavonulásukkal tervszerű offenzívát végeznek, mely áttörhetetlen akadályt fog fejlődni.

Bukarest bombázása.

Bukaresten a Zeppelinek megjelenése már magában véve rettenetes pánikot idézett elő. A levegő rémei óriási pusztítást idéztek elő. Igen sok épületet teljesen tönkre tettek, nagyon sok embert megöltek. Számosan súlyosan és sokan könnyebben sérültek meg.

A besztercenaszói románok.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Besztercenaszód vármegye román intelligenciája küldöttségileg jelent meg Bettilen kormánybiztosnál és felolvasta az ottani románság hazafias magyar érzelméről alkotott nyilatkozatát, mely tántoríthatatlan hűségéről biztosítja a kormánybiztosot.

London újabb bombázása.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség jelentése szerint a Zeppelinek ismét bombázták Londont. Ugy a belvárost mint a város északnyugati részét igen sok bomba találta. A bombázás 4 óra hosszat tartott. Igen sok ház pusztult el. A támadással szemben heves ellenállást fejtettek ki, ennek dacára a léghajók sértetlenül tértek vissza.

A lengyelek és az orosz alkotmány.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Varsóból jelentik: A lengyel királyság hívei vasárnap nagy gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy Lengyelországnak Oroszország a legnagyobb ellensége. Oroszország alkotmányára egyáltalán nem vágyunk. Egyben elhatározták, hogy Magyarországgal való rokonszenvüket tudatni fogják Tiszával abból az alkalomból, hogy az oláhok megtámadták a magyarokat.

Erdély állatállományának védelme

Erdély kiürített területéről elhajtott állatállomány megmentése céljából összegyűlt teadók ellátására a földművelésügyi miniszteriumban tervezett hadiállatvédelmi hivatal ügyének Bihar, Arad, Hajdu, Szilágy és Békésmegyék területén való teljes hatalmu intézkedéssel a kormány a nagyváradi földművelésügyi kirendeltséget bízta meg.

Ennek a hivatalnak az lesz a célja, hogy az Erdélyből elhajtott állatokat az állam részére megvegyék és a fenti vármegyékben csoportosítsák, hogy azután vagy tovább tenyészessék, vagy közszükséglet céljaira bocsássák, avagy a katonaság céljaira átadják. A hivatal más esetben takarmánnyal látja el a menekültek állatállományát és esetleg félre helyezik. Bővebb felvilágosításokért a kirendeltséghez lehet fordulni.

A segítő akció.

A város társadalmából alakult segítő bizottság teljes apparátussal folytatja működését az erdélyi menekültek fogadására, elszállásolására és támogatására körül Baróthy Pál elnöklésével vasárnap az értekezleten elhatározta a bizottság, hogy nyomban megkezdje szolgálatát úgy, hogy azóta a beosztott bizottsági tagok permanenciában vannak éjjel-nappal a menekültek vonatánál.

A bizottság tegnap délután újból összeült a városházán és fontos határozatokat hozott, a melyeket különös figyelmébe ajánljuk úgy a már itt lévő menekülteknek, mint a város közönségének és a meg nem jelenhetők bizottsági tagoknak.

Ismételten jelentkeztek a tagok, a kik a munkában résztvenni kívánnak, Mikusay József tanár pedig bejelentette, hogy 36 középiskolai diák jelentkezett, a kik a menekültek fogadása körül hasznos segítséget nyújtanak. A bizottság az új munkások jelentkezését köszönettel vette és valamennyit igazolvánnyal látta el a főispán utján.

Az átvonuló menekültek érkezésekkor bejelentési lapokat kapnak, úgy, hogy a városi bejelentő hivatal nyilvántartja őket és elutazásuk felől a hatóság megteheti az intézkedéseket. Megkéri a bizottság dr. Cziffra Kálmán főispánt, hogy a menekültek tovább utazása a kijelölt helyre ingyen történhesék, viszont a menekültek vonatának érkezési idejéről a vasuti főnökségtől kér a bizottság előzetes értesítést.

Obrinesák István konvédezerdes kézséggel rendelt ki a vonatokhoz 20 lábadozó katonát hordári teendők végzésére. A bizottság ezért köszönetet szavazott.

Gondoskodik a bizottság arról is, hogy a nyugvóállomásnál megfelelő helyiség álljon rendelkezésre iroda céljaira, továbbá, hogy a Vörös Kereszt ágyakat, illetve átvonulási szállást engedjen át az éjszaka érkező beteg menekülteknek.

A segítő akció köszönetet is kapott. Árdos Frigyes főiskolai tanár, bizottsági tag jelentette ugyanis, hogy dr. Sigmund, a madgyesi Vörös Kereszt vonatán érkezett 450 beteg és 120 városi család nevében a kik 3 napi nélkülözés után itt a legmondosabb ellátásban részesültek, háláját és köszönetét nyilvánította, főkérvé őt, hogy ezt illetékes helyen tolmácsolja.

Baróthy Pál elnök bejelentette, hogy a főispánnal folytatott megbeszélés szerint a segítő akció rövidesen belső szolgálattá fog átalakulni. A városházán központi iroda kezd meg működését. A kormány által küldött segítő főnök a hatóság rendelkezik, míg a város jótékony társadalmától begyűlt és még begyűlő összegek felhasználását a menekültek javára a segítő bizottság fogja intézni.

Szolgálat a vonatknál.

A bizottság beosztotta két napra a vasuti inspekciónak szolgálatot a következőkben:
Kedd: Éjjel Pásztor Ede és Székely János. Reggel 7-10 óráig dr. Hovány

Gyula, Szücs Izsó, Lédig Miklós. Délelőtt 10-től 1-ig Biró Márk, Fabér Dező. Bátorhory Ferenc. Délután 1-től 4-ig Kerkesz Manó, Molnár Béla, Weisz Jakab. 4-től 7-ig Árdos Frigyes, Salzer Oszkár, dr. Feldmann Armin. Este 7-től 9-ig Salamon Ernő, Korcsmáros László, dr. Katz Lipót. 9-től 12-ig Karácsonyi Géza, Kopócsy Béla, Tátray Sándor.

Szerda: Éjjel Pásztor Ede, Székely János. Reggel 7-től 10-ig Lédig Miklós, Seüts Izsó. Délelőtt 10-től 1-ig Fabér Dező, Bátorhory Ferenc, Bakó Bálint. Délután 1-től 4-ig Budav Alajos, Feldmann Armin, dr. Hegedüs Árpád. Délután 4-től 7-ig Marton Manó, Biró Márk, Salzer Oszkár. Este 7-től 9-ig Salamon Ernő, Korcsmáros László, Gerő Lajos. Éjjel 9-től 12-ig Karácsonyi Géza, Tátray Sándor, Kopócsy Béla.

Főlkéri a bizottság a többi be nem osztott tagokat is hogy idejékhöz képest, bármikor jelenjenek meg a nyugvóállomáson.

A segítő bizottság ma, kedden délután 5 órakor a városháza bizottsági termében ülést tart. Minden tag legyen ott!

A menekültek jelentkezzenek.

A rendőrségen tovább folyik a menekültek begyűjtése. Eddig mintegy 200 család részére utalt ki pénz-segélyt a társadalom gyűjtéséből Kemény Ignác rendőrzapítány. Egyre többen jelentkeznek, a bejelentő hivatalban lazasan folyik a munka, a rendőrség második emeletén mindig telve van menekültekkel.

A bejelentő hivatal arra hívja fel a közönség figyelmét, hogy nemcsak a szállásadók teljesítsék a menekültek bejelentését, hanem magok a menekültek is jelentkezzenek a bejelentő hivatalban.

A következők kívánnak tudni hozzá tartozóik hollétéről:

Gegő Dávid postatiszt (Budapest, Ráday u. 17.) kéri, hogy Csizsér Tamás Csikszerdából menekült ügyészségi tisztviselő hozzátartozói itt vannak-e?

Ozv. Benkő Gyuláné érdeklődik Szilágyosmlyéről, hogy Zénig József marosvásárhelyi lakos a menekültek között van-e?

Tűz a Vulkán-téglagyárban.

Kigyuladt barakképületek.

Tegnap délután Püspöki felé a vasuti irányában félszemtes fekete füstfelhő borította el az eget, majd a tűzoltókosok hangos kürtöse okozott riadalmat az utcákon. Szerencsére nem történt nagyobb veszedelem, habár a tűz terjedelme meglehetősen nagy volt.

Délután három óra után, fél 4 óra körül a vasuti állomás hátsó részében, a fűtőház mellett, a Vulkán téglagyárban eddig még pontosan meg nem állapított okból a leült avar tüzet fogott, majd nemsokára 200 méter szélességben lobogtak az ég felé a félszemtes lángnyelvek. A tűz természetesen átkapott az ott lévő hatalmas fából készült barakképületekre, amelyben anakidején munkások laktak. Jelenleg faneműek voltak felraktározva benne.

Az esetről azonnal értesítették a tűzoltóságot és a rendőrséget. Néhány pillanat múlva már óriási sebességgel száguldott Patócs Mihály tűzoltórmester az autómobil-facskendővel, melyet egy lófogatú szerkocsi követett. A rendőrségtől Zilahy Antal felügyelő és Bacsei Ignác őrmester vonult ki a színhelyre embereivel.

A tűzoltóság nagy apparátussal fogott

hozza a tűz lokalizálásához, mert félő volt, hogy az egész hatalmas barakképületek leégnek. Nagyban akadályozta az oltást, hogy nem volt a közelben elegendő víz. A tűzoltók ügyessége azonban leküzdötte az akadályokat; a fűtőházból állandóan folyik ki bizonyos vízmennyiség, mely az üzemi munkaközben leszűrődik. A tűzoltók ebből hamarosan kutat szereltek fel és percrelpercre sikerült az óriási, messze csapkodó lángnyelveket lecsendesíteni. Nehéz munka volt, de végre sikerült megakadályozni a tűz továbbterjedését, majd hosszas munka után teljesen elfojtani a tüzet.

A tűzoltók munkája fél hat után ért véget, szóval a tűz teljes két óra hosszat tartott.

A kár meglehetősen nagy. Két barakképület 40 méter hosszúságban teljesen leégett. A barakkban bennégett mintegy 600 darab ugynevezett „koporsó.” Ezt a téglagyártásnál a téglák leborítására használják.

A tűz keletkezésére nézve két verzió kering. Egyik szerint gyermekek játszottak ott és ezek gyújtották fel a száraz avart, a másik értesülésünk az, hogy valamelyik lokomotívól kipattanó szikra gyújtotta fel a száraz fűvet és terjedt a tűz. A vizsgálat megindult.

Adományok az erdélyi menekülteknek.

A közönség áldozatkészsége.

Szerencsétlen menekülő erdélyi véreink felségélyezésére Nagyvárad város közönsége dícséretes készséggel hozza meg áldozatát.

Dacára, hogy a háborús helyzet már eddig is, különböző címeken nagyon igénybe vette a közönség jótékonyágát, az első naptól kezdve szegény és gazdag egyaránt siet, hogy tehetségéhez képest adakozzon menekülő szegény erdélyi véreink javára.

Dr. Cziffra Kálmán főispánnál ujabban a következők adakoztak:

Dr. Konrad Bálané 20, Kövér Eadre 20, Szombati asztaltársaság 60, dr. Lázár Aurél 300, Niedermann Antalné 10, özv. Géher Anasztásné 10, dr. Stern Ödön 400, Bognár Sándor és neje 500, dr. Vass Bertalan kir. tanker főigazgató 30, Baptista gyülekezet 170 41, Mezey János 50, dr. Szirmai Lajos 20, dr. Móri Ernő 20, dr. Rádl Ödön 50, dr. Moskovits Miklós 1000, La Roche és Darvas cég közp. tisztviselői 300, Kozsman János tanár 10, Szmetka L. Ödön prem. r. főgim. igazgató 50, Kertész Miksa prem. r. főgim. tanár 20, Kondó János prem. r. főgim. tanár 20, Bertram Bunó prem. r. főgim. tanár 20, Szilágyi Dózsa prem. r. főgim. tanár 20, Ernyi Gilbert prem. r. főgim. tanár 20, dr. Pécz Sándor prem. r. főgim. tanár 20, dr. Champier István főgim. tanár 20, Grabics Kálmán, Labancz György főgim. tanár 20, Jágits Ottó prem. r. főgim. tanár 10, dr. Ralbovszky Péter prem. r. tanár 10, Varga Aurél főgim. tanár 10, Vámos István főgim. tanár 10, A. M. Ált. Hitelbank nagyváradi fiókjának tisztviselői kara 250, Hegedűs Nándor 20 korona.

Az Új Nagyvárad utján adakoztak: Schwarz Gyula 100, Benedek Simon 50, dr. Kabos Béla 50, dr. Kotzó Jenő és neje 50, Schwarz Jakab 50, Schwarz Béla Royál kávé 50, Reiner Sándor 60, Vámos

Jenő 20, D. R. 20, dr G. J. 20, dr F. S. 20, Mautner Ignác 20, Marosi József 20, Kohn Gábor 20, dr Nagy Mihály 10, Jakobi Márton 10, Gondos 10, Beck Henrik 10, dr Kállay Salamon 10, Flegmann Dávid 10, Láng Sámuel 10, Roskovics Izidor 10, Wittenberg 10, Wagner Mór 10, Virányi Béla 10, Spitzer Adolf 10, Egri 10, Láng Lajos 5, Spitzer Éde 4, Blayer József 4, Schwarcz Jenő 2, Fiszler József 2, Grünstein Sámuel 2, Löbsteina Sándor 2, Nádor Henrik 2, Sonenvirt Simon 2.

A polgármesteri hivatalba vasárnap és hétfőn a következő adományok érkeztek:

Helyesbítés: Egyesült Bihar-megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon nem 50 koronát, hanem 500 koronát adományozott.

Adományoztak továbbá: Skraba Jenő 2, Bidar Béni 10, Szirmai Lajos 10, Sa. Kocsis János 20, ifj. Klein Sámuel 50, A. Kónczey József 2, Neumann M. cég 100, Lőrincz Dezső 10, Fekete Ignác 2, Ekamp Gyuláné és Eller Annuska 40, Róth M. utóda Schwartz Mór 40, Schranz János 300, Wessel Manó 100, Koritnik Károly 100, Herh Margit 20, dr Mihály Lajos 100, Ferencsik Magda 10, Rimanóczy Béla 20, Székely Albert 10, Zsdánszky László és neje 10, Székely Sándor 60, Általános Takarékpénztár Nagyvárad Napló utján 20, dr Kádár Elek 20, Sonnenfeld r. t. üzleti személyzete 7, Nagyvárad gyűjtése 69, Hungaria cipőgyár tisztviselői 70, dr Edelmann Menyhért és neje 25, Horváth Géza r. k. és Vadász József r. f. gyűjtése hentes és más számos iparosoktól 245 60, Kohn Dávid bérkereskedő 200, dr Nemes Áron 30, Peynár János 20, Löwy Vilmos 50, Szandicz és Társa 50, ifj. Klein Sámuelné 200, Écskes Agostonné és gyermekei 50, Lausch Károly és neje 20, Mertz János bérkereskedő 50, dr Fassy Lajváné 40, Olasz Elemér 100, dr Konrad Jenő 100, Zlinszky Béla 50, Popper Ákos 100, Antoni Károlyné 50, dr Kecskeméti Lipót 30, Weimhart D. 10, Guttmann Sándor 20, Báthory Ferenc 20, Sonnenfeld Adolf és neje 100, Friedlander Ernő és neje 50, Sonnenfeld Gusztávné 50, Butyka L. né 10, Löwinger József 20, dr Demetrovics Elek 20, Adventista gyülekezet 100, Moldoványi Iván 2, Felixides Lajos 30, Steinbach Mór 50, dr Tóth Ferenc és neje 20, Olasz Edus 4, dr Wallerstein M. né 4, Farkas István 100, dr Kötő Janóné 10, Váradi István 5, Farkas Etelka 4, Bardon Ferenc 10, Ismeretlen 6, Áberlei Ottóné 10, Rottbarth Bernát 50, Ref. tanképző tantestület 40, Papp Cserlós 20, Fáyos Lajosné 2, Weinstockné 10, Pribék Imre 10, dr Hoffmann 10, özv. Lőrincz M. né 50, Friedmann sörgyárigazgató 50, Sünger Bertalan 20, Papnöveldei asztaltársaság 40, dr Brenner Oszkár 20, Schöföld Lajosné 30, dr Fráter Imre 100, Kerekes M. 10, Karácsony Géza 12, Ringelmann káptalani főtiszt 50, Friedmann és Schwarcz cég 100, Stark Gyula 10, dr Várday Ferenc 30, Friedmann Benő 100, Olasz Béla 30, Rosenberg Izsó 200, Reidner Ignác 8, Biró József 10, dr Feldmann Armin 20, Fehér Dezső szerkesztő 40, Szűcs Izsó ipariskolai igazgató 10, Ipariskolai tantestület 100, Makkay Katalin 4, dr Bolkissné 10, dr Kiss Dömén 10, Czeglédy Jereziás 10, Máthé Endre 1, Gulácsy Endre 10, Olasz állami iskola gyűjtése 14, Hegedüs Ottóné 20, Nyiri Béla 70, Kelen Béla 14, özv. Kövér Istvánné 50, Matkó Mária 5, Matkó Benjámin 5, Schusztak Adolf és neje 20, dr Kohányi Rezső 10, Kun Gyula 10, özv. Grünvald Henriké 20, Diósi Lajosné 500, Török Sándor gazdálkodó 100, Grósz József mérnök és Grósz Anna, Grósz Amália 50, dr Bozók Alajos és neje 20, Bozók Gyuláné 20, özv. Bereczky Gézné 10, özv. Walasch Vencelné 10, Isten segits! jelige alatt 10 kor, Sperker Ferenc lovag 100, dr Némethy Gyula teológiai tanár 20, Elméry Ferenc tanácsnok 10, Debreczy Imre 40, dr Molnár Imre 50, Valló Józsefné 10,

Seras Barnáné 10, özv. Wallerstein Ferencné 20, Herczeg Lajos 20, Kapcsinuszok rendháza 50, Szűcs Géza főszámvevő és neje 20, Sebastyán Lajos és naja 40, Elek Mór 20, Huezár Bertalan állomásfőnök gyűjtése 65, Kovács Lajos 10, Nagyvárad i. z. jótékonyesü nőgyűjtés 200, Bercz Vilmos 10, Fancz János 50, Székely Jenő és neje 50, Janky Antal utóda 100, Horváth Mór 10, Zukker József 50, Zukker Miksa 50, Weiszberger Lajos 200, Róthbart Adolf Éde 200, Magyar Zsigmond 100, Moskevits Testvérek 200, Spitzer Sámuel 100, Leitner Márton 100, Neifeld Lipót Paptamásiból 100 koronát, mely nemcsak adományokért ez uton mond hálát a közönségnek, hanem azoknak a város polgármestere.

Magyar katonák Erdélybe vágnak.

Amikor a bocskorosok megüzenték a háborút, a magyar katonák egymásra néztek a kórházakban. Aki csak mozdulni tudott, fölkel. Csendesesen összebujtak, mint a madarak vihar után. És elkezdtek beszélni suttogó beszéddel, hogy Erdélyország felé közeledik az oláh. Alföldi fiúk, dunántúliak, akik sohasem látták a Hargitát sem, nem hallották a Maros folyását, beszéltek arról, hogy el kell menni, eljűk kell állni fegyverrel, puskával, bajonettel. Félkezű, csonka legények, sánta, béna emberek állottak az orvosok elé és megmondták, hogy most már nem maradhatnak, mert eljött a mi háborunk, Magyarország hadba szállásának ideje. Katonák, akik szabadságon vannak, csapatjaikhoz vonultak, mert a levegőben benne sűrű a hívó szózat: mindnyájunknak el kell menni! . . . Fölmentettek, akik kénytelenek voltak elviselni sokszor a gunyt, meg a csipkedést, most érzik, hogy ütött a végzet órája, amikor eldől, ki legyen az ur Erdélyországban . . . Ez a hangulat borul a lelkekre, mint valami viharral, zivatarral teli felhő.

Mindenki úgy érzi, mintha vasbilincsek volnának a csuklójára szorulva és birkozik vele kegyetlenül. Ez a szó, hogy Erdély, ott kísért mindenütt. Nem enged nyugtot, besuttog beszédünkbe, fölriaszt álmainkból, gondolatainkat folyton az erdélyi hegyekre tereli. Látjuk muzikaszóval vonulni képzeletben a bocskoros hordát, Balkán minden szennyével teli slakokat és ökölbe szorul a kezünk. Így érznek a magyar föld fiait mindenütt. A *Harminchetes Ujság* táborban megjelenő lapja a vitéz harmincheteseknek. Minden száma teli volt humorral, vidámsággal, játszó kedvvel, de azon a napon, a melyen kitört az oláh háború, egyszerre elhallgatott a tréfa és komoly hangot fogott a lap, a mely ma hozzánk érkezett augusztus 29 iki számában így ír: Erdély bécsi fölött megdőrdültek az ágyuk. Minden gondolatunk ott jár most, a hol bölcsönk ringott, mert hiszen erdélyiek vagyunk. Ott vannak szüleink, feleségeink, gyermekeink. Kérjük előfizetőinket, hogy mára mentsenek föl a nevetéstől. Ma csak imádkozni tudunk . . .

A nagyváradai pénzügyőri szakasznál szolgáló székely fiúk bejelentették, hogy csak szüleiket várják meg, akik ide menekültek, aztán mennek Székelyföldre, védeni hazájukat.

Székely katonák jelentkeznek mindenütt

az erdélyi csapatoknál, nem tudnak maradni sehol, csak haza vágnak, hogy szülőföldjükért harcolhassanak.

Pogány Nándor pénzügyőr, aki utolsó-nak hagyta el Predeal állomást, mikor az oláhok orvul legyilkolták az utasokat, s őt is megsebesítették, Nagyváradra érkezése után azonnal jelentkezett a . . . ik gyalogezred parancsnokságánál s kérte, hogy vigyék vissza őt Erdélybe.

Szemtanuja volt a bocskorosok öldökléseinek, le is lőtt belőlük néhányat, most ott akar lenni a megtorlásnál is, amikor beletörök az oláhnak a foga abba, amire olyan nagyon fájt.

Majd újabb vonatok jönnek. Legényzégük csupa magyar. Zamatos, székely beszedű katonák. Edzett harcosok, mind fiatal, erőteljes legények. Megáll a vonat a pálya udvari nyugvóállomás előtt s a legények ott sétálnak a vonat előtt. Egy pöttön kis fiú van közöttük. Bemutatják: 16 éves és már 16 hónapja van a haretéren, kétszer sebesült meg, már egy csillagja is van, örvezető. A kiskatona erőteljes fiú, szelíd, kék gyermekszemekkel. Főhadnagya vállára teszi a kezét s becsezi, mint a század gyermekét. Aztán felhangzik a kürtjel, a vezényszó: beszállani. Megindul lassan a vonat s a legények vidáman, énekelve vonulnak el előttünk.

A bakák bucsút intenek, az egyik öreg baka odaszól egy alantálló civil urnak: Nyomunkba fog jönni maga is! Énekelve, vidáman mennek megvédeni Erdélyt!

Fél napig tartott a Duna konferencia.

Hónapok óta készül úgy a magyar, mint a német és osztrák társadalom a dunai konferenciára.

Már az előzetes készülődések is igen nagy akadályok mellett mentek végbe. De eára annak, hogy igen nagy jelentőségű dologról volt szó, az előkészületekben egy kellemetlen dissonáns hang esendült fel és pedig Bécsben. Bécs ugyanis minden módon ragaszkodott hozzá, hogy a konferencia ott legyen megtartva és mert ez a terve az előkészítő munkálatok alatt nem tudott érvényesülni teljesen magára hagyta a magyar előkészítő bizottságot. Előre volt látható hogy a konferencia nem fog zavartalanul lefolyni. És ez tényleg be is következett.

A konferencia, mely két napra volt tervezve, tegnap vette kezdetét. A két napra tervezett konferencia egy délelőtt be is fejeződött. A gyors befejezésnek a bécsi polgármester volt az oka. A polgármester ugyanis az előértekezleten indítványozta, hogy a konferenciát Bécsben tartsák meg. Bárczy István budapesti polgármester azonban ragaszkodott hozzá, hogy Budapesten tartsák meg a konferenciát és ezt az álláspontot maguk a nemzetek is magukévá tették.

Végül is abban állapodtak meg, hogy a két kormányra bízzák, hogy hol tartsák meg a konferenciát. Ez a megállapodás sem juthatott érvényre és a felmerült differenciák miatt a két napra tervezett konferenciát egy délelőtt be is fejezték. A konferencia után rendezett lakomán Held régensburgi delegátus igen tekintélyes összeget gyűjtött össze az erdélyi menekültek javára.

HIREK

Felhívás a polgársághoz.

Erdélyi menekült magyar véreinknek ideiglenes hajlékra van szükségük. Nagyvárad polgárságának hazafias és emberbaráti érzéséhez fordulunk tehát: adjon mindenki otthont a hajléktalanoknak. Jelentse be mindenki, a ki hajlandó ingyen lakást adni a menekülteknek, hogy hány személynek engedhet át pár npra megfelelő férőhelyt.

Bejelentéseket a városi Hirdető Hivatal fogad el d. e. 10—12 ig és d. u. 3—5 óráig (Rákóczi ut 12., földszint 1. Telefon 232. szám.)

Hazafias üdvözléssel:

a menekülteket fogadó és elszállásoló bizottság nevében:

Dr Baróthy Pál,
elnök.

* **Gróf Széchényi Miklós püspök hazatérése.** Gróf Széchényi Miklós megyéspüspök szombaton résztvett a főrendiház ülésén; vasárnap visszaérkezett Nagyváradra.

* **Személyi hír.** Elemér Ferenc tanácsos tüdőbetegsége miatt hazatért s átvette hivatala vezetését.

* **Radu Demeter dr püspök Nagyváradon.** Radu Demeter püspök tegnap Biharfüredről Hollódon keresztül Nagyváradra érkezett. Alkalmunk volt a püspökkel beszélni a román hadüzenetről s a helyzetről; a püspök hivatkozott a főrendiházhoz intézett sürgönyére, a mely teljesen kifejezi nézetét s egyben biztos reményét fejezte ki a magyar fegyverek mielőbbi győzelme iránt.

* **Nem vesznek fel táviratot a postán.** A posta- és táviróhivatal vezetősége a nagyváradon vonalon megszüntette a táviróforgalmat és semmiféle magántáviratot nem vesz fel. További rendelkezés holnapra várható.

* **A főispán és a segesvári postás.** Tegnap este sajnáltságos fogat vonult be a Rákóczi-utra. Elöl egy postás fáradtan, porosan kezében egy kis kocsi rudja. A szekeren három maszatos gyermek párnák, eibák, takarók tetején. A nagy tömegben tájékozatlanul nézett szét, amikor eléje lépett egy magas, sudár férfi.

- Honnan jön?
- Segesvárról menekültem.
- Gyalog?
- Igen.
- Szeretne lakáshoz jutni?
- Nagyon.

A férfi írt egy órdulát s utbaigazította az elszállásoló bizottsághoz. S aztán továbbment. Czifra Kálmán dr volt, a főispán.

* **Balásovich Jenő Sepsiszentgyörgyön maradt?** Az ismert nagyváradon szőlőbirtokos, a város tekintélyes polgára; Balásovich Jenő fiával Balásovich Rezső jogszigorlóval az oláh hadüzenet alkalmával Sepsiszentgyörgyben tartózkodott. Ez ideig még hír sem érkezett róluk, nem hogy ők maguk jöttek volna meg a kiürített városból. Nem lehetetlen, sőt valószínű, hogy Balásovich Jenő és fia ismeretlen körülmény folytán Sepsiszentgyörgyön maradtak.

* **Elített árdrágító.** Egyik hegyi gazda egy métermássa búzát 41 kor. 60 fillér maximális ár helyett 60 koronáért akart eladni. A rendőri büntető bíróság 400 korona pénzbüntetésre ítélte az árdrágítót. Az ítélet még nem jogerős.

* **Román katonáink hősiessége.** Nagyszebenből tegnap érkezett meg Nagyváradra P. Örmester, aki a nagyszebeni utóvédharcokban résztvett. Beszéli, hogy az oláhok zürzavaros támadását szebenmegyei román katonák segítségével tartóztatta fel. A hazai román katonák vad dühvel fogadták a balkáni oláhokat, irtóztató szitkokat kiáltottak feléjük románul:

— Mit kerestek itt? MenjeteK vissza hazátokba. El akarjátok rabolni mindennünket?

S puskatussal verték őket agyon. Egyesek nem bírtak magukkal és **puszta kézzel marcangolták szét az oláhok torkát**, úgy, hogy a friss vér sugarakban spricelt szét a körülöttük harcolókra. A legrémesebb csata volt ez, amelyben részt vett, mondja az örmester. Végre kocsi kaphattak s Balásfalváig mentek. Onnan jó sort gyalogoltak s négy napi álmatlanságtól dagadt szemekkel, kimerülve érkezett Nagyváradra, ahol azonnal jelentkezett a csapatvezető.

* **Ellenséges államok magyarországi vagyoni.** Kormányrendelet szerint ellenséges állam polgárainak belföldön levő mindenféle vagyona, tartozása és követelései bejelentendők. Felügyelet alá helyezettnek belföldön működő vállalatai és fióktelepei; de ezek gondnokság alá is vehetők, amely a vállalatot birtokába veszi.

* **A szénkészletek bejelentése.** A hivatalos lap közli a kormány rendeletét, smellyel meghagyja, hogy mindenki, akinek 100 métermázsát meghaladó szénkészlete van, továbbá azok, akik szén forgalombahozatalával iparszerűen foglalkoznak, még ha kisebb mennyiséggel rendelkeznek is, — tartoznak készleteiket legkésőbb szeptember hó 12 ikéig a statisztikai hivatalnál bejelenteni.

* **Dr Molnár Imre ragaszkodik lemondásához.** Már említettük, hogy dr Molnár Imre, a nagyváradon hegyközség nagyerőmű elnöke az elnökségről lemondott s a választmány három tagját küldte ki, hogy dr Molnár Imrét lemondásának visszavonására kérje fel. Mint értesülünk, a választmány megbízottaink fáradozása, sajnos, nem járt a kívánt eredménnyel, mert dr Molnár Imre ragaszkodik lemondásához. — A hegyközség választmánya vasárnap Székely Sándor alelnök vezetésével ülést tartott. Először a hegybíró jelentését olvasták fel, amely különösen azt emeli ki, hogy a katonák sok kárt tettek a szőlőkben és gyümölcsösben. A hegybíró panaszára a katonai parancsnokság a katonákat eltiltotta a hegyen való járástól. — Székely Sándor bejelentésére a választmány a legnagyobb sajnálattal vette tudomásul, hogy dr Molnár Imre, aki évtizedekig életteljes, önzetlen vezetője és bölcs tanácsadója volt a hegyközségnek, ragaszkodik lemondásához. Tekintettel a lemondott elnök nagy érdemeire s a személye iránti szeretetre és tiszteletre, egyben kimondta a választmány, hogy az elnöki szék betöltését az őszi közgyűlésig függőben hagyja, eltelve azon reménnyel, hogy

később, a viszonyok változásával sikerül dr Molnár Imrét az elnöki szék további elváltatására bírni. — Az őszi közgyűlést Székely Sándor alelnök hívja össze annak idején.

* **A német katona biztatása.** Robognak a katona vonatok, biztatóan dübörögnek végig a vasuti hidakon. Viszik Németország boszú erejét a boeakorosok ellen. Alulról kendőlobogtatással üdvözlik a szöke németeket.

— Éljen!

— Hoch, hallatszik le a töltőáron.

Most egy ágya jön s mellette áll a jóvialis német tüzer. De ez nem áll mozdulatlanul, peckesen, hanem dolgozik. Kezében nagy kard s kedves komolysággal vagdalkosik vele, mutatva, hogyan szabdalja majd le az oláhokat. Fejével, ezzel a férfias germán fejével integetett hozzá:

— Igen, így lesz, ne féljeteK.

Hiszünk neked, te drága germán.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe ma délelőtt Miskovszky Szilvia temetése. A temetésen megjelentek a kir. ügyesség összes tagjai Baróthy Pál kir. főügyész helyettes vezetésével. Jelen voltak még: Fülöp Lajos, dr Wavrek Kálmán, dr Papp Károly, dr Schweiger Ede, Gálbory József, Székely József, Hermann Aladár, Kocsán János, Lovass Béla, Nyisztor József, dr Imrik Gusztáv, dr Olasz Béla, dr Egry Gergely stb. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán c. kanonok segédlettel vezette, a mely után a diszes ércpokrosát feltehték a négyes fogatu üvegesdiszkocsira s az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra az elhunytat. Koszorú a következők: Felejthetetlen drága Szilviának — szerető anyád. Felejthetetlen Szilviának — Testvéreid. Felejthetetlen drága jó Szilviának — Irmák és Katinkák. Tisztelet jelölül — Baloghné. Tisztelet jelölül — Lovass család. — A diszes temetést Veislovits Adolf és Fia első nagyváradon temetkezési vállalata rendezte a már töle megszokott pontossággal.

* **Menekült zongoratanító.** Hügel Elvin okleveles zongoratanító, brassyói pénzügyigazgatósági tisztviselő fiatal leánya, zongora órákat hajlandó adni s tanítványokat keres Lakása jelenleg szüleivel a Szent József intézetben van, ahol jelentkezéseket elfogad. Ajánljuk a szülők figyelmébe.

* **Meghalt a székesegyház öreg harangozója.** Résztvétel értesülünk, hogy Balogh Mihály székesegyházi harangozó tegnap reggel 8 órakor, keresztényi példás türelemmel viselt hosszas szenvedés és a szentségek többszöri ajtatos felvétele után életének 66 ik, boldog hazasága 41-ik évében meghalt. Az öreg harangozó majdnem egész életét a székesegyház szolgálatában töltötte. Ő kezelte Nagyvárad legfenségesebb hangszerét, a székesegyház öreg harangját, mely holnap öt is elsiratja magasatos, melabus hangját. Nem érte meg az elhunyt, hogy elvigyék harangjait, melyek szívéhez voltak növe, előbb elköltözött, mint harangjait elvitték volna hadiszolgálatra. Temetése holnap délután 5 órakor lesz a Balassa tér 2. sz. gyászahástól.

* **A nagyváradon kereskedő inasiskolában** a beiratások szeptember 5. és 6-án délután fél 3-tól 4 óráig tartanak meg. Beiratkozni tartoznak a tanoncszerződésben álló összes kereskedő inasok, tehát azok is, akik az előző tanévben az iskollátogatás alól felmentést kaptak. Az első beiratáskor a tanoncszerződés is bemutatandó. A beiratáskor fizetendő 20 koronás tandíj fejében, az előkészítő és első ósz

tályba járó tanulók után tankönyv használatáért és tanszerekért 2-2 korona, a második és harmadik osztályba járók után 3-3 korona, 30 fillér az ellenőrző könyvecskéért, 60 fillér könyvtárdíj fejében. Az igazgató.

*** Mikor lesz az őszi országos vásár.** A rendőrkapitányi hivatal közli, hogy az őszi országos vásár a következő napokon fog megtartatni, és pedig szeptember 8-án sertés és juh vásár, 11-én ló és barom vásár 10., 11. és 12-én termény, ipar és kirakodóvásár. Nagyvárád, 1916 szeptember 4. Rendőrkapitányság.

*** Füstöl, hadba vonult felesége,** vidéken házvezetőnői állást keres. Címe a kiadóban.

*** Legjobb gyártmányu** kátrány fedéllemez kapható Schwarz és Uilmann vasnagykereskedésében Nagypiac tér.

*** Forolín** a legjobb és legbiztosabb tolette szer. kéz-, láb- és hónaljizzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárád, Rákóczi-ut 7/B.

*** Rimanóczy-utca** 5. szám alatt 8 szobás uri lakás minden mellékhelyiséggel november 1-től kiadó.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy elűntethesse. Elég ha a megbeszélhetetlen Y-PO krémét és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát elűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárád, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

*** Beiratás Bleyerné Garzó Adél zeneiskolájába.** Nagyvárád és Bihar-megye n. é. közönségének becses tudomására hozom, hogy énekiskolámat zongora és hegedű tanszakkal bővítettem ki. Mindkét tanszakra az orsz. magy. kir. zeneakadémia oklevelével bíró tanerőt sikerült meganyernem és pedig a zongorára Ramasederné Orbán Erzsike okl. zongoratanárnőt, ki dr. Kovács Sándor zeneakadémiai tanárnak volt kiváló tanítványa, míg a hegedű tanszakra Ambrózy Irén tanárnőt, ki előbb Kemény Rezső, később Berkovics Lajos zeneakadémiai tanárnak volt kitűnő növendéke. Beiratás f. é. szeptember 6-ig naponta d. e. 10-1-ig, d. u. 3-5-ig a tanintézet helyiségében (Rákóczi-ut 12. III. 20) felvételi vizsák pedig a zongora tanszakra szeptember 7 és 8-án a hegedű tanszakra 9 és 10-én eszközöltetnek.

*** Pelenkairtó NOXIM** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** Macalik József** hosszasan éveken keresztül volt katonai karmester, zongora, hegedű, celló és fuvolába alapos oktatást nyújt, a bécsi és budapesti zeneakadémia tananyaga szerint. Cim Beöthy Ödön-utca 33. szám.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Fügöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.
HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógárában
Nagyvárád.
Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

*** Ecet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta ecetsav kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárád, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13-02.

TANÜGY

Az első iskolai év megnyitása a nagyváradi Orsolya-rendi leányközépiskolában.

A nm. vall. és közokt. m. kir. minisztertől kapott engedély alapján az Orsolya-szárdá megnyitja az 1916-17. iskolaévben a felső leányiskola és leánygimnázium első osztályát.

Ezen osztályba „kizárólag csak oly tanulók vehetők fel, akik a felvétel polgári évtelének végéig életük tizedik évét betöltik, a 12 évet még meg nem haladták és nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak fel arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték.” A felvételhez szükséges okmányok a népiskolai bizonyítványon kívül még a születési anyakönyvi kivonat és a himmlőltási orvosi bizonyítvány.

A beírás alkalmával — szeptember 12. és 13. napjain d. e. 9-11 óráig az Orsolya szárdá épületében — a jelentkezők személyesen a szülők vagy megbízottaik kíséretében kötelesek megjelenni. A beíráskor fizetendő díjak: 10 K beírási díj, ifj. könyvtárra, nyomtatványokra és tanulmányi kirándulásokra 10 K, tanári nyugdíjalapra 12 K. Az egész évi tandíj 240 K, (Vall. és közokt. min. 86.100-1916. sz. r. a.), amely azonban négy egyenlő részletben (okt. 5-ig, dec. 5-ig, márc. 5-ig és május 5-ig) is fizethető. Egy-egy osztályba negyven tanulóval több nem vehető fel. (Rt. 44. §.)

Szeptember 14-én d. e. 9 órakor lesz az ünnepélyes Veni Sancte. A rendes előadások szeptember 15-én délelőtt 8 órakor kezdődnek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Csütörtökön: Mágna Miska.
Pénteken: Cyklámen.
Szombaton: Legénybucsu.
Vasárnap délután: A kisasszony férje.

Színésznő garderob nélkül.

A Szigligeti színházhoz szerződött a fiatal, bájos priadonna, Biller Irén a kassa-brassói színtársulat tagja. A román hadüzenet alkalmával ő is Brassóban tartózkodott, ahonnan neki is egy-kettőre menekülni kellett, s bizony nem volt ideje, hogy garderobját magával hozza. Ugy menekült ő is, mint a többiek. A ruhatár nélkül maradt színésznő tegnapelőtt érkezett meg Nagyvárádra, azonban nem marad itt, hanem hazautazik Budapestre, mert garderob nélkül kénytelen a színházról lemondani. Talán majd később, mikor sikerülni fog új ruhatárt beszereznie, meg fog ismerkedni a közönségünk Biller Irén művészetével is.

Itt említjük meg, hogy a társulat megkezdte próbáit, Várady Aladár karmester már újra szorgoskodik. A színház új primadonnái egytől egyig kedvesek és fiatalok, s előre láthatólag erősségei lesznek a társulatnak, Erről nem sokára a közönség is személyesen meggyőződhetik.

Az idénynyitó Mágna Miska. Erről a kitűnő operettéről, amelyről elmondhatjuk, hogy a leghosszabb életű volt valamennyi színeket műsordarab közül, most

újabb feljegyezni való van. A Mágna Miska a maga aratott sikerében megacélozottan gyönyörű iveléssel hajlik át egyik szezonból a másikba, mert míg a szezon vég legnagyobb slágere elvitáztatlanul a Mágna Miska volt, az idény is ezzel a pomás operettel kezdődik csütörtökön a színház ünnepélyes kapunyitóját alkalmából.

APOLLÓ mozgószínház	Kedd.
	Művész vér társadalmi dráma 3 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.	

Figyelem!

Nagyvárádon Beöthy Ödön-u. 1. görög kath. templom mellett (bejárat a kapu alatt) kaphatók:

Szepességi lenvásznak

Finom cérna vásznak, Lapedő vásznak, Vászson és damaszt asztalneműek, Ágy-neműek beosztott és méteres lendamasztból. Takács vászon és damaszt törülközők.

Törölkök, szakajtok, himző vásznak, Blous vásznak, Tarka lenvásznak, Nyers vásznak, Házi vásznak, Sajt vászon.

Asztal és ágyneműekben a legujabb minták. Jutányos, szabott árak.

Helyi és megyei telefon 1163.

NYILTÉR

Női, férfi és katonai esőköpenyek

25 — koronától 140 — koronáig

Tiszta gyapju impregnált női esőköpenyek

Divatós

női esőkalapok.

Katonai felszerelések

u. m. hátizsákok, hátózsákok, gummi mosdótálcák, légpárnák, lábszárvédők, vízhatlan csuklyák

a legolcsóbb gyári árakon

Haas Lipót

Linoleum

gyári raktárában.

Nagyvárád, Rákóczi-ut 5. Telefon 463.

A szerkesztésért felelősen felelős: **Dr. PAPP KAROLY.**

Biharvármegye alispánjától.
15187—916. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Biharvármegye háztartási alapjának 1917. évi költségvetése az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a értelmében az állandó választmány véleményével együtt közgazgatási kiadóhivatalomban folyó évi szeptember hó 4-től kezdődőleg 15 napra közszemlére kitétetik.

Egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek, s azokat a folyó évi szeptember hó 20-án tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmánynak beadhatják.

Nagyvárad, 1916. szept. hó 2.

Fráter Barnabás
alispán.

**Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke:
1.000.000 korona.

Elfogad betéteket 5 százalékos kamatozásra a betét napjától számítva. — Leszámítol váltókat — Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

**Andrényi Rároly és Fiaival
Nagyvárad.**

OLCSÓ SZÉN!

1 mm. almamezői barnaszén házhoz szállítva 4-50 K. Legkisebb szállítható mennyiség 8 vagy 10 mm

Megrendelhető

Menyhért Szénbánya
Városi irodájában, Kertész-u. 11. sz.
(Hajótér villamosmegálló mellett)
!! Telefonszám: 10-85. !!

**Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladék üzletem,**

katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. vevőim továbbbizsives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

**IZSÁK LIDIA
elsőrendű fűzőszalon**

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

életében.



Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végéig vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művészainak egyedüli szállítója.

.. Telefon: 11-53. ..

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdjük, megrendeléseket köszönettel vesszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveczky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben. **Szalámi, sajt, szalonna,** kitűnő **Málnaszörp,** **Törley pezsgő,** valódi kitűnő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta físs vaj, remek lipthói turó.

Telefonszam 11-49.

Kiadó Kosuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Az Erzsébetligeten lévő **4 uj földszintes** házban két és három szobás lakások kiadók. (Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy **Incze irodában Bémer-tér 3.**

Szén és tüzifa

eladás

Általános szén és tüzifa vállalat (Vámház-utca 28. sz.) állandóan raktáron tart valódi poroszszenet, brikettet, kokszt, kétszer mosott elsőrendű kovács szenet, aprított és hasáb tüzifát, melyekre előjegyzéseket azonnali és későbbi szállításra elfogad. Telefon 54. Telefon 54.